

Delia Pesenti,
Mariselda Tessarolo (Italia)
Traducere de Adrian Lesenciuc

Termenul „poezie vizuală” a luat ființă la Florența în 1963, odată cu „Grupul 70” din care au făcut parte Eugenio Miccini, Lamberto Pignotti, Luciano Ori, Lucia Marcucci și Michele Perfetti, dar nu trebuie să-i uităm, printre alții, pe precursorii futuriști Valentine de Saint Point, Soffici și Marinetti¹. Poezia vizuală este o tentativă de evitare a închiderii lingvistice a sensurilor literare și a tipologiei comunicative a planurilor verbale, provocând cuvântul să intre în conflict cu imaginea și în particular cu universul de imagini produse și distribuite prin *mass media*.

Poezia vizuală este o formă de expresie care experimentează relația dintre cuvânt și structura vizuală, reprezentând astfel, cel puțin dintr-un punct de vedere teoretic, o extensie a posibilităților poemului care, instituțional, s-a bazat doar pe materia verbală și pe proprietățile combinatorii, semnificative și comunicaționale ale acesteia, adică pe sintactică, semantică și pragmatică. O astfel de concepție clasică și întrucâtva limitativă a poeziei a găsit principalele sale canale de difuzare în instituțiile școlare, dar este edificator să ne amintim că termenul „poetică”, cel care dă titlul operei aristotelice, derivă etimologic din verbul grecesc „*poieio*” care înseamnă „a face”; când vorbea de poetică, Aristotel se referea în principal la arta productivă. Atunci, cu

¹ Să ne amintim poemul futurist TUMB TUMB al lui Marinetti care descrie împușcarea unui trădător bulgar cu „niscaiva cuvinte în libertate”

anticiparea genială a artei totale la care aspiră estetica modernă, Aristotel a reunit toate formele artistice, mai exact poezia, epica, muzica, cântecul și recitarea.

Poezia vizuală, cu toate acestea, nu poate fi definită nici ca pictură cu cuvinte, nici ca poezie cu imagini. Altfel spus, dacă aceasta e cu adevărat reușită, cuvintele nu trebuie să reprezinte comentarii superflue ale imaginii vizuale autosuficiente, cum nici acestea din urmă nu trebuie să reprezinte ilustrarea unui text care este suficient pentru sine. Poezia vizuală nu cere o simplă coabitare, ci un raport efectiv, o adevărată interacțiune între cuvinte și imagini vizuale într-un context unic, care în general presupune un aspect de colaj și foarte rar se bazează pe elemente pictate sau desenate. Componentele verbale și vizuale nu ar trebui, de fapt, să propună sau să beneficieze separat de sensul unei asemenea experiențe, mai puțin sau voit înțelese greșit: în alte domenii o astfel de înțelegere greșită există în cazul celor care asistă la un film pentru a asculta coloana sonoră sau al celor care ascultă Bărbierul din Sevilla pentru a afla cum se termină.

Eugenio Miccini, *Seară* (1964), colaj

Poezia vizuală impune o lectură simultană, totală și relațională: întregul predomină asupra părților individuale.

Se pare că „povestea” poeziei vizuale are o morală care nu constă în a privi sau citi un singur lucru la un moment dat, ci totul împreună.

Poezia vizuală vizează extinderea dimensiunilor sintactică, semantică și pragmatică în zona proprie a imaginilor figurale și în relație directă cu posibilitățile imense oferite de comunicarea de masă. Aceasta impune trei tipuri de operare: simbolică, constând într-o încercare de recâștigare și recalificare în manieră estetică a considerabilei mase simbolice extrase progresiv din poezie și artă de comunicarea de masă; sociologică, care presupune un concept radicalmente nou de cititor de poezie, (...) făcând parte din publicul mass media; ideologică, propunându-și să inverseze semnul sensului utilitarist al mesajelor transmise prin intermediul *mass media*.

Un exemplu de poezie vizuală este poezia grafică, deși nu întotdeauna sunt clar delimitate diferențele față de cea vizuală. În timp ce la baza poeziei vizuale există întotdeauna o relație între cuvânt și imaginea figurativă, în poezia grafică, în schimb, poetul transformă mai degrabă conținutul verbal în conținut vizual, prin apel la mijloace tipografice, dactilografice, la scrisul de mână sau la colaj. Conținutul verbal poate fi, uneori, mărit, micșorat, situat în puncte speciale ale paginii sau într-un cadru strict, aranjat în modele geometrice, simetrice și asimetrice, așezat în teanc sau împrăștiat, deformat, accentuat prin subliniere, cursiv sau alcătuit dintr-o diversitate de caractere tipografice ș.a.m.d.

Relația cuvânt-imagine figurală specifică poeziei vizuale este înlocuită, prin urmare, în poezia grafică, de cuvinte care țin locul imaginii figurale.

În poezia vizuală se acceptă, în general, diversitatea combinatorie a graficii și imaginii, dar și a jocului tipografic și, în special, a utilizării de cuvinte noi sau de combinații de cuvinte, care nu fac întotdeauna obiectul semanticii.

Pagina 16 (Biblioteca Județeană „George Barițiu”):

Virgil Borcan,
Cultura pierdută.
VI. România, vagon
de dormit
Premiul European
de Poezie NUX

<http://www.ascedu.ro/revista.html>

Traseul de lectură:

